

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

V šoli stiske in bede.

Svet postaja velika sirotišnica. Menda ga ni več človeka v kateremkoli poklicu in s katerimkoli premoženjem, ki bi se zamogel zarotiti, da ne bo čez leta brezposeln in revež. Menda je ni več države, katere narodno bogastvo ne bi pojemale in ki bi zamogla videti naprej siguren notranji razvoj. In že je dovolj zrušenih ljudi, že dovolj razkrojenih ljudstev, že dovolj nenadnih velikih razočaranj. Čas velike stiske, kulturne in gospodarske, bi moral biti čas visoke šole. Biti bi morali ljudje spet otroci in se spet učiti, kar rabijo za sedanjost in prihodnost.

Pred desetletji že je bila velika doba šolanja. To je bilo tedaj, ko so se z delavskimi gibanji prvič zamajali stebri gnilega družabnega reda in je nastopil veliki apostol socialne pravice Leo XIII. s svojim naukom o obnovi družabnega in gospodarskega reda. Svet je s pozornostjo poslušnil očetovskim opominom socialnega papeža, ko je poudaril potrebo krščanskega družabnega reda. Ugajale so lepe in nove besede o socialni pravici in ljubezni, nastalo je nešteto krožkov in društev, ki so si vzeli proučevanje socialne okrožnice za svojo nalogo. A več je bilo onih, ki so šli ravnodušno ali celo posmehljivo preko opominov zunanje neznatnega očeta Cerkve. Beseda o socialni pravici je ostala beseda, družina je še naprej ohranjala značaj nekake potrebne ustanove civiliziranega ljudstva, katoličani so ostajali pripadniki svoje Cerkve kakor člani poljubnega društva, države so si še naprej hotele osvajati skrajne pravice. Človeštvo velike svoje dobre ni razumelo, uspehi v šoli življenja so ostali nezadostni.

Priti so morali hujši, bridkejši časi. Svetovna vojna in povojna leta so druga visoka šola sodobnega človeštva. Učila nas je o ničevosti človeškega dela in človeških ustanov. Prestoli so se zamajali, države so razpadle, notranji razkroji ljudstev so se nakazali. Družine so bile raztrgane, družinski temelji omajani, gospodarska stiska je pokopala cele stanove, rana brezposelnosti se je odprla.

Ni še minulo četrto desetletje po veliki socialni okrožnici Leona XIII., že se pojavi na prestolu apostola-prvaka drugi klicar k socialni pravičnosti in ljubezni. Sedanji sv. oče Pij XI. povzdigne vdrugeč svoj očetovski glas v socialni okrožnici in z še večjim poudarkom opozarja svet na predstoječe nevarnosti. Po vsem svetu gre njegovo svarilo in najde mnogo odmeva. Spet sledijo učene razprave, začnejo se razgovori o socialnih nalogah človeštva, izgleda, da bo tokratni uspeh večji od prvotnega. Ponekod celo že segajo državniki po okrožnici in si osvajajo njene misli, mnogi odstanki najdejo splošno pritrdilo ljudstev. So seve drugi odstanki, katerih smisel je danes še vedno pridržana v razumevanje samo nekaterim redkim.

Nedvomno je, da se v tem rodu odloči usoda premnogih narodov in držav, da bo še ta rod izklesal obličje nove Evrope in da bo še ta svet odločil svojo bodočnost. Stiska je preizkušnja človeške trpežnosti in človeške volje in ljudje odločujemo, ali naj ji končno sledi doba reda in miru ali pa leta še strašnejših socialnih prevratov, uničevanja zadnjih še preostalih kulturnih vrednot in morda celo uničenje človeštva. Če naj sledi drugo, je nedvomno, da pojde tudi Cerkev, učiteljica sveta, svojo najtežjo križevno pot, v dobo apokaliptičnih jezdecev in njihovega pustošenja.

Veličina socialnega vprašanja nikakor ni morda v vprašanju brezposelnosti, gospodarskega zastoja, razvrednotenih valut, boljših organizacijskih

oblik, marveč v vprašanju vseh vprašanj: Ti in Bog? V kakem odnosu si ti, stvar, do svojega Stvarnika? I z tega osnovnega vprašanja sledijo dosledno ostala: Ti in Cerkev, ti in narod, ti in država, ti in družina? Temeljni katoliški socialni nauk je nauk o človeštvu kot telesu, čigar glava je Kristus. V tem nauku je zapopadena vsa socialna pravica in socialna ljubezen. Če smo udje enega telesa, potem ne more biti, da bi bil eden ali drugi poedinec, eden ali drugi stan, eden ali drugi narod na svetu trajno srečen ob nesreči in poginu drugega. Socialna ljubezen in pravica sta organizirana ljubezen do bližnjega in kot slednja temeljita v ljubezni do Boga. Bedasto je zdraviti telo z uničevanjem njegovih udov in zato ni in ne more priti rešitev iz boja enega proti drugemu,

družine proti družini, naroda proti narodu, države proti državi. Tak boj zamore kvečjemu voditi v propast in smrt velikega in malega življenja.

Kdor toži o socialni bedi in obtožuje sedanjí svet njegove krivde, naj bi raje molčal! A treba je vso sodobno duševno, družabno in gospodarsko stisko zajeti v vseh njenih grozotah in strahotah in se pri tem zavesti svojega velikega poslanstva. Vsak, prav vsak je poklican k zdravljenju in reševanju razbolelega telesa človeštva, vsak v svojem okolišu, v svoji družini in v svojem narodu. Kdor se svojega poslanstva zaveda in ga tudi vrši, je doprinesel svoj delež k časom bližjega reda in lepšega miru. Blagor svetu in narodu, če bo vsak storil to svojo socialno dolžnost! A gorje, če naj gre svet tretjič v šolo stiske in bede!

Zgodovina stare monarhije — svarilo.

Leta 1897: Dunajskemu državnemu zboru je bila predložena takozvana jezikovna odredba, po kateri naj bi postali v monarhiji tudi slovanski jeziki uradni jezik. Vladi je bilo z ozirom na slovanske narode mnogo na tem, da se odredba potrdi. V zgodovinski seji pa se dvigne dunajski župan Brunner in zavrne odredbe ob vihnem ploskanju velenemškega krila kot prvi poizkus Slovanov, da bi nadvladali Nemce. Vladni predlog je propadel.

Leta 1917: Dunajskemu parlamentu predložijo v Jugoslovanskem klubu združeni slovenski, hrvaški in srbski poslanci pod vodstvom dr. Kreka in dr. Korošca takozvano majsko deklaracijo, v kateri zahtevajo zedinjenje vseh pokrajin monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v samostojno, vsakršnega tujega gospostva prosto, na demokratiški podlagi ustanovljeno državno telo pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije. — Ob tej zahtevi jugoslovanskih poslancev so dvignili velenemci divji krik ter obsuli jugoslovanske poslance z očitki veleizdaje in panslavizma.

Leta 1918: Stebri petstoletne monarhije so se zamajali, v zadnjem trenutku je skušal rešiti razpadajoče cesarstvo cesar Karl s pristankom na zahteve Jugoslovanov. Odgovor se je zamogel samo glasiti: Prepozno!

Trije zgodovinski prizori iz zadnjega štiridesetletja podonavske monarhije! V njih je veličasten dokaz rasti, zorenja in zrelosti narodov slovanske besede, v njih pa je hkrati najostrejša obsodba ozkosrčnega nemškega samoljubja, ki je pokopalo nekoč tako silno cesarstvo. — Kako je zapisal sedanji dunajski župan Schmitz točno pred 10 leti na aktu z osnutkom kulturne avtonomije koroških Slovencev: „Smatram za nujno, da se slovenska manjšina na Koroškem pomiri. Sam sem se prilično prepričal, da se slovenski kmetje južno od Celovca itd. pritožujejo glede jezika v šoli in sodnijah. Usoda stare Avstrije nas opominja, naj take zadeve uredimo!“

Francija in Anglija za Avstrijo.

Drž. tajnik za zunanje zadeve Schmidt je svoje potovanje k londonskim svečanostim porabil v to, da zainteresira državnike zapadnih velesil za Podonavje. Doznava se, da so bili njegovi tozadevni govori uspešni, pričakuje se celo francoško-angleška izjava za neodvisnost Avstrije. Kot nekako protiuslugo pa zahtevata Francija in Anglija od Avstrije, da se sporazume z Malo antanto in skupno z njo in še s pomočjo Madžarske izvede pomirjenje Podonavja.

Nemci so predložili karte. Nemčija je stavila kot pogoj svojega sodelovanja na svetovni gospodarski konferenci, da ji velesile vrnejo Eupen in Malmedy ob francoski meji, Gdansko in nemški Schleswig-Holstein ter afriški Kamerun. Ni izključeno, da bi Angleži za ceno nemškega prijateljstva in odvrnitve Nemčije od Italije pristali na nemške želje.

Anglija hoče v Španiji premirje. Zadnje dni se širijo vesti, da bodo Angleži uspeli s svojo željo, da se konča španska meščanska vojna s poravnano med obema nasprotnikoma. Novi predsednik vlade španske republike Negrin kako tudi Franco sicer odklanjata angleški predlog, vendar bi bila prisiljena h poravnavi, čim jima zunanje države

odrečejo pomoč. Usoda angleškega predloga zavisi od Italije, ki se še ni odločila.

Parade na morju in suhem. Povodom svečanosti kronanja v Londonu je angleško brodogradništvo priredilo veliko parado na morju. 320 vojnih ladij, rušilcev in podmornic je plulo mimo svojega vladarja. Ostale države so bile zastopane na tej največji pomorski paradi s po eno ladjo. — Istega dne je paradirala madžarska vojska v Budimpešti pred italijansko kraljevsko dvojico, grofom Cianom in voditelji svoje države. Čete, ki so defilirale v polni vojni opremi, je gledalo do 300.000 ljudstva.

V Albaniji so imeli minuli teden revolucijo in sicer tik po obisku italijanskega ministra Ciana v Tirani. Uporniki, katere je vodil bivši albanski minister, so zasedli kraj Argirocastru, a so jih vladne čete prestregle in razkropile. Ozadje nenadne upora je nepojasnjeno, upor sam kaže, da tudi mala deželica epirskih gora nikakor še ni pomirjena.

Iz Rusije prihajajo čudne vesti. O priliki dvajsete obletnice revolucije namerava Stalin pomiliti 3 milijone jetnikov. To se pravi, da se nahaja vsak trideseti Rus v ječi, ker bo pomiloščen samo en del političnih kaznjencev. O položaju sovjetskega delavstva pravi nek poznavalec ruskih prilik, da se je v zadnjih letih znatno poslabšal. Nič boljši ni med kmeti, ki pridelujejo komaj za svoje

potrebe. — Prosluli načelnik Čeke žid Jagoda se nahaja že v sanatoriju, ker se bojijo njegovega maščevanja. — Z reorganizacijo sovjetske vojske je zadobil Stalin neposredno kontrolo nad armado.

Nemci v Sloveniji. V Konjicah na Štajerskem obratuje usnjarska tovarna Laurich. V njej zaposleno okoli 200 delavcev. Lastnika podjetja sta Alfred Laurich in švicarski državljani Wagner. Uradniki v tovarni so Nemci ali ponemčeni Slovenci, 7 je inozemcev in 5 jugoslovanskih državljanov. Uraduje se v tovarni samo nemško. Zasluge, ki so ga delavci sprejemali na uro, je znašal 2 do 3,50 din. na uro. A ne samo nizke mezde, tudi ravnanje z delavci je bilo krivo, da so nedavno združeni stopili v stavko. Dogajalo se je namreč, da je uredništvo delavce psovalo z „Windischer Hund“, „Windisches Schwein“ in sličnimi priimki. To ravnanje je vedlo do združenja delavcev v posebni organizaciji. Tovarna je odgovorila z odpustom 38 delavcev, sto nadaljnjih naj bi bilo vrženih na cesto pozneje. Delavstvo je odgovorilo s štrajkom in zahtevalo sprejem odpuščenih tovarišev, kolektivno pogodbo in dostojnejše ravnanje. Banska uprava je istočasno odredila izgon inozemskih nastavlencev, ki so morali takoj zapustiti jugoslovanska tla. Po dolgih pogajanjih je tovarna pristala končno na delavske zahteve, nakar se je spet pričelo redno obratovanje.

Ostalo v enem stavku. Sv. oče je o priliki nedavnega nagovora na skupino romarjev iz Alzacije opozoril, da ne odneha v boju za pravice Cerkve v Nemčiji. — Ta teden se je v Ženevi sestal Svet zveze narodov, ki obravnava važna poglavja mednarodne politike. — Čehoslovaški zun. minister Krofta je napovedal, da je pričakovati sklenitev prijateljske pogodbe med Čehoslovaško, Avstrijo in Madžarsko. — Madžarska namerava proglasiti vojaško enakopravnost. — Anglija bo baje spet uvedla zlato valuto. — 72% prebivalstva v Alzaciji se je izjavilo za nemški in katoliški pouk v šolah. — Dosedanji nemški poslanik na Dunaju v. Papen namerava prositi za upokožitev. — Po podatkih ital. fin. ministra je stala Abesinija Italijo v naši valuti okroglo 3 milijarde šilingov. — V ruskem Habarovsku so ustrelili vsled špijonaže 44 oseb. — V Ameriki je umrl 97letni petrolejski magnat Rockefeller.

Ob nemškem Renu.

„Vzemite nam naš jezik — vzgojili boste narod sužnjev, katerim sami ne boste več zaupali!“

(Ed. Reuss „Wir reden deutsch“ 1838.)

Svoječasno že smo naše bralce seznanili s položajem drugih narodnih manjšin evropskih držav in ugotovili, da nismo v boju za pravo naše ma-

terne govorice nikakor osamljeni. So manjšine, katerih narodno-politične prilike so domala povsem enake našim. Nemci na Ogrskem se borijo kot mi proti delni nezavednosti svojih rojakov in so v tem svojem boju deležni posmeha mnogih madžarskih potentatov. Še kočljivejša je usoda Nemcev v Alzaciji in Lotaringiji, ki so po svetovni vojni pripadli Franciji. Ljudstvo francoskega brega Rena govori narečje, ki je delno pomešano z francoskimi besedami in to je povod, da ga hočejo Francozi jezikovno osvojiti zase. Borba, ki jo bojuje ta narodna manjšina, zasluži posebej vso našo pozornost.

Voditelji alzaških in lotarinških Nemcev izdajajo že izza 5 let poljudne brošure, v katerih svojim rojakom in vsemu svetu predočujejo nesmisel preziranja maternega jezika v šolskem pouku in absurdnost dokazovanja francoskega značaja iz francoskih besed-izposojenk alzaške nemščine. Glavne misli prve svoje brošure so zajeli v 10 osnovnih stavkov, katerih glavno vsebino v naslednjem podajamo:

„Nemščina je materni jezik večine Alzačanov in Lotaringijcev, ker jo v narečju doma govorijo in razumejo, v pisni obliki pa se je brez težave v šoli naučijo. Francoski jezik je tuj jezik, četudi je vsled svojega uradnega značaja prvi potreben tuj jezik. Kljub francoskim izposojenkam je alzaško narečje nemško, kot nemško narečje ga označuje zgodovina in kot tako se razvija tudi danes naprej. Da je pismena nemščina, svojim visokim namenom odgovarjajoče, dosegla popolno obliko, s katero se narečja ne morejo meriti, je povsem naravno. Pismeni jezik je za vsakogar, ki govori nemško narečje, najvišja in najplemenitejša oblika matere govorice. Tembolj je pismeni jezik predpogoj vsake izobrazbe, ker narečja nimajo svoje pisave in tudi ne svojih jezikovnih pravil. Pismeno nemščino smatra alzaško ljudstvo za prvo in najbližje izobraževalno sredstvo, eden jo pozna bolj, drugi manj, vsi pa vedo za pristrčno razmerje med njo in narečjem.

Zato hočemo mi alzaški Nemci, da se v šolah prične pouk v pisni nemščini. Vsak drug učni način je gorostasnost, ki prekine duševni in duhovni razvoj mladine in ga skozi leta zadržuje. Mladina iz takih šol zapušča šolske klopi nedozvetna za višje življenske vzore in brez potrebnega znanja.

Prava duševna in srčna izobrazba je dosegljiva le, če se otroci morejo učiti ne zgolj zunanje, marveč s svojim čustvom in svojim mišljenjem in tako sprejete nauke samostojno pridelajo. Notranje sodelovanje otrok v šoli se doseže izključno samo z maternim jezikom, v katerem naj otrok pripoveduje, go-

vori, bere in piše ter se tako navadi pismene materinščine. Le tako otrok šola doživlja, le tako ga šola oblikuje, le tako se mladina polno razvija.

Samo na podlagi materinščine se za morejo naši otroci dodobra priučiti tudi francoščine. Ko zna otrok v lastnem jeziku misliti in govoriti, mu je priučitev tujih jezikov lahka. Neposredni francoski pouk za nemške otroke pa je drezura, zelo mučna drezura. Prav je, če znamo oba jezika, nemškega in francoskega, a to je mogoče le, če znamo najprej dobro svoj materni jezik. Vsak drug pouk je duševno nasilje in nesmiselno uničevanje duševnih vrednot.“

To so nekateri osnovni stavki iz boja alzaških Nemcev za pravice materinščine. Kdor jih bere počasi in s preudarkom, bo vedel dobro ceniti tudi naš boj za pravico naše slovenske govorice. In vedel bo oceniti še ugovore raznih naših neprijateljev proti reformi našega šolstva. Sicer pa jih zagovor Nemcev v Franciji, tirajoč nemški pouk v šolah, sam zadostno kvalificira. k.

DOMAČE NOVICE

Študent naj bo!

Kmečki stan je plemenit stan. V rodu, ki živi v najožji zvezi s svojo zemljo in božjo naravo, je nakopičenega duševnega in telesnega zdravja, ki zadostuje za vsak drug poklic. Kmečko ljudstvo je korenina, ki raskava in trda rije po zemlji in zdajpazdaj požene cvet in sad, kot bi hotela odstopiti delček od obilice svojega bogastva še drugim, sama pa poganja in snuje v zemlji naprej.

Danes nekaj veljajo v svetu izobraženci, cvet kmetiške zemlje, v neizčrpanosti svojih sil, v nepogljivosti svoje volje, v čistoči svojega značaja. To so danes mojstri življenja zase in za druge. V kateremkoli poklicu izgorevajo moč in krasoto zemlje in njenega ljudstva.

V sodobni svet prostih poklicev, v to venečo in usihajočo njivo, je treba svežih rastlin z močnimi koreninami, da bo mlado brstje in cvetje kos neurjem in viharjem. Tudi med nas je še treba fantov, svežih in čilih, ki bodo iskali novih poklicev s knjigo v roki in nam nekoč utirali pota v novo, lepše življenje. Fantov, ki bodo cvet narodne njeve, kras narodnega doma! Ne slabičev, mahedravih in jekavih, ne nadutežev in ošabnežev, dobrih komaj za tujino, in še najmanj domišljajcev, stresajočih iz rokava plitko modrost modernih blodeni! Fantov-korenjakov, ki bodo imeli pamet in srce na pravem mestu in ki bodo nekoč resnično voditelji in nikar zvoditelji svojega ljudstva!

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

Sever je posušil deževne megle. Solnce se je zasmejal v roso na Trati. Beli dim nad hišami je izginjal v modrini.

Bos je stopil na prag in presojal vreme. Nad sivimi skalami je splahnila poslednja meglica. Molčeči gozdovi so se mu zdeli jasni. Zvon tunjske sv. Ane je vabil s čistim glasom. V hladnem blesku jutra so se bliskale kose na travniku.

„V treh dneh bo seno pod streho.“ Še enkrat se je ozrl, če ni pregledal kje kake skrite meglice, nato je stopil v hišo in sedel za mizo.

Resno je gledal pred se, dokler mu ni žena prinesla kosila. S travnika je prišel mlajši sin Tone.

„Lepo pada. Še enega manjka,“ je dejal.

Stari Bos je strupeno pogledal, besede ni dal.

„Imate danes?“ je zopet vprašal sin.

„Včeraj so prinesli od sodnije.“

„Kako pojde?“

„Nič mari,“ je siknil oče in vstal. „Popoldne bomo sušili.“

Mati je počakala, da je odšel, nato je stopila k mizi in dejala z očitajočim glasom: „Venomer ga dražiš, Tone.“

„Kdo draži? Kajpa, vi ste zmeraj za Martina. Ampak temu bo kmalu konec. V predpustu se oženim; če ne prepiše name, grem še jaz od hiše!“

„Križ božji! Tone!“

„Mati, tarnanje nič ne pomaga. Moški se bomo pomenili med seboj!“ Izginil je med vrati.

Stari Bos ni videl gorá, ni se zmenil za mogočno kupolo tunjske cerkve, v tla je upiral koščeno obličje ter venomer ponavljal: „Ne more biti drugače, voda mi zaliva travnik.“

Ljudje, prihajajoči na prag, so si pomežikovali: „Stavim, da gre že stotič. Ta se bo pravdal še na Onem svetu.“

V mestu je stopil v krčmo. Sosed, ki je bil za pričo, ga je čakal. Nekaj časa sta molčala, nato je zaupno dejal mejaš: „Jaz bi ga ne. Tiste bukve, iz katerih berejo pravico, imajo čudne pike. Same pike, kakor hočeš, obrneš besedo.“

Bos se je razjezil: „Čenčaš, čenčaš! Kaj boš s pikami? Voda zaliva travnik, tako je.“

„No, če ti veš! Kosiš?“

„Kosim.“

„Tone je dober delavec?“

„Dober.“

„Kako pa Martin?“

Bosov ga je strupeno pogledal: „Še nikoli nisem nikogar prosil, da bi mi pomagal nositi križe in težave!“

„E, hudo je.“

„Kaj hudo. Še takrat ni bilo budo, ko je udarila strela v svinjak in mi ubila sedem prašičev!“

Plačala sta in stopila na trg pred sodnijo. Smrekar je stal tam s svojimi. Bosov ga je ošinil s pogledom: „Napuh in ošabnost ga redita.“ Oni pa je zaničljivo dregnil moža poleg sebe: „Glej ga, Bo-

sov je že tu. Že spet misli, da ga bodo sodniki z odprtimi usti poslušali.“

Pred sodnikom so stali. Bosov je povešal oči, Smrekar se je nagibal na levo in desno. Vrtel je klobuk in porogljivo meril soseda.

„Oče, poravnajte se,“ je dejal sodnik.

„Da bi se poravnali?“ je zategnil Bosov, „zakaj pa tožim? Voda mi zaliva travnik, odkar je na svojem zasul jarek. Poglejte, če ne verjamete!“

„Popoldne bomo merili in ogledovali!“ je sklenil sodnik.

Vrnili so se v krčmo.

Smrekar je sedel pri drugi mizi in oblastno poslušal mladega človeka, ki je govoril z mehkim glasom.

Bos je natanko razložil besede: „Tisti, ki se je potepel.“ Vedel je, da govore o Martinu, njegovem starejšem sinu.

Smrekar je potrdil: „Tisti mi je mešal Lizo.“

Bosa je speklo. Hitro je zvrnil in pil. „Sekal bom. V Jagoščah bom podrl nekaj bukev in smrek.“

„Imaš kupca?“

„Kdor bo s poštenim denarjem plačal.“

Tisti, ki je sedel poleg Smrekarja, je pričel bahati: „Davi sem kupil v Prapretnem. V Jagoščah so mi ponujali, pa je les črviv.“

Bos se je trdo zasmejal: „V Prapretnem se jim je jezik od žeje posušil, toliko so skupili za les.“

Sosed je zašepetal Bosu: „Gržina bi se rad oženil z Lizo. Zato lije Smrekarju tace.“

„Naj se,“ je hitro zavrnil Bos.

Oče, mati! Imata sinka, rastočega iz korenine vajine skrbi in ljubezni in zmožnega življenja brez zemlje in domačije? Če ga imata: **študent naj bo!**

r.

Sprejemni izpiti na celovški gimnaziji bodo dne 6. julija. Pismeni izpit obsega prost sestavek, prosto pripovedovanje po berilu in 4 računске naloge. Pri ustmenih izpiti se bo zahtevalo znanje učne snovi 4. ljudskošolskega razreda. Prošnjo je treba kolekovati s kolekom 1.50 S in jo nasloviti na ravnateljstvo vsaj do 15. junija. Priložiti je treba krstni in domvinski list. Sprejemni izpiti v višje razrede so istotako 6. in 7. julija.

Nova sveta maša. (St. Michael o. Bl.—Šmihel pri Pl.) Po sedmih letih bogoslovne študija se je vrnil iz Rima naš rojak preč. g. Avgustin Čebul-Pašnikov kot duhovnik Gospodov. Vsa fara je svojemu desetemu sinu-duhovniku priredila časten in pristrčen sprejem. Na večer 1. majnika, ko je g. novomašnik po tolikih letih odsotnosti zopet stopil na domačo vas, so ga pozdravljali topiči in zvonovi, mlaji in slavoloki, nežni otroci z milimi pesmicami srečna mati-vdova, bratje in sestre, sorodniki, vsa farna družina. Sivolasi dušni pastir preč. g. dekan Vintar je nagovoril svojega krščanca in mladega sobrata. Oči vseh so se orosile, ko je častitljivi govornik pozdravljaval novomašnika v imenu Pašovnikove družine, šmihelske fаре, slovenskega ljudstva, ki tako krvavo potrebuje domačih duhovnikov in slednjic v svojem imenu: „Naše moči pešajo in v Tebi veselimo pozdravljamo sobrata, ki bo stopil na mesto nas starih duhovnikov, ko nas odpokliče Pastir naših duš.“ V cerkvi je nato g. novomašnik opravil slovesne šmarnice. Fantje požarne brambe in izobraževalnega društva so slavljencu priredili občuteno podoknico, pri kateri je tekmovala godba s pevci. Čeprav je bila naslednja nedelja deževna, se je vendar zbralo k slovesni prvi daritvi toliko vernikov od blizu in daleč, da je bila veličastna cerkev izpolnjena do zadnjega kotička. Tudi več uglednih duhovnikov sobratov je prihitelo v Šmihel, med njimi preč. g. dekan Kindlman, P. dr. Rimml S. J., bivši ravnatelj novomašnik v rimskem Germaniku-Ungariku, župnik Sekol i. dr. Pridigar g. dr. Janko Mikula iz Sl. Plajberka je orisal duhovnika kot „moža božjega“ in „drugega Kristusa“, ki sme poznati le en zanos: čast božjo, in eno ljubezen: božje otroštvo duš. Pozival je vernike, naj se ne dajo premotiti krivim prerokom; roko v roki z duhovništvom Cerkve naj gredo skozi nevarnosti naših dni in pomočniki naj bodo dušnim pastirjem pri skrbi za čast božjo in zveličanje duš. Slovesna sv. maša, katero je opravil g. novomašnik za vso šmihelsko farno družino ob prelepem sodelovanju pevskega zbora, je prevzela vsa srca in jih napolnila z milostno srečo, ki je ne zamore dati nobena svetna slovesnost. G. novomašniku želimo, da si čimprej ob domačem vzdušju popravi zrahljano zdravje, da bo zamogel vršiti med nami velike dolžnosti svojega svetega poklica. Naj bo dika častitljivemu šmihelskemu duhovniškemu vencu, v katerem se blišči celo biser škofovske časti!

Župnik Ivan Serajnik — šestdesetletnik. Na binokštni praznik je praznoval koroški rojak, župnik Ivan Serajnik v Kotljah v Mezici, svojo šestdesetletnico. Slavljenc je rodom kmečki sin iz Št. Jakob v Rožu. Pred 36 leti je pel novo mašo, bil nato nekaj časa dvorni kaplan pod škofom Kahanom, nato pa je župnikoval v več koroških farah, tako pri Devici Mariji na jezeru pri Prevaljah, v Koprivni in pozneje v Strojni, več let je bil župnik v Timenici pri Tinjah, končno se je vrnil v Mezico in župnikuje sedaj že 23 let v Kotljah. Slavljenc je neupogljiv, raven značaj, eden redkih Korošcev, ki ni izgubil svojega poguma in svoje dobre volje za delo tudi ne pod težo silnih udarcev usode. Ob njegovem jubileju mu hitijo nasproti tudi naše želje, da bi ga Gospod ehralil še dolga leta v svojo čast in blagor naroda, kateremu pastiruje.

Naš novi podlistek. Veseli nas zanimanje, s katerim so brali naši bralci dosednji podlistek. S to številko začenjamo novo povest z mikavnim naslovom „Beli mecesen“. Spisal jo je mladi slovenski pisatelj prof. Juš Kozak in je med najboljšimi deli povojnega slovenskega pripovedništva. Uverjeni smo, da bomo s priobčevitvijo ustregli želji vseh naših čitateljev.

„Ostanite zvesti svojemu narodu, odpadniki še nikdar koristili državi!“ V Grabštanju se je nedavno pripetila sledeča mična prigoda: Orožnik Dollinger gre na oddih na lov v bližnjo Škarbino. Sredigozda naenkrat začuje pritajeno mrmranje in neke klice. Skrit za grmom se približa mali dolinici, kjer na svoje presenečenje opazi večjo družbo fantov, zbranih okoli nekega govornika, ki je govoril s povdarjenim rajhovskim naglasom in zabičeval navzočim, naj počakajo samo še mesec, da pride odrešenje. Orožnik, motreč nenavadni prizor protidržavnih zarotnikov, se napoti nazaj in vzame s seboj iz bližnje hiše domačega fanta, ki mu nato na licu mesta napove imena navzočih hitlerjancev. Nato orožnik brzojavno pozove celovške varnostne kroge, ki odpošljejo policijski avto. Črez pol ure prispe v Celovec pod nadzorstvom orožnikov osmerica grabštanjskih narodnih socialistov, članov tamošnjega „Turnvereina“ s svojim vodjo pekrom Grögerjem na čelu. — Slednji, Gröger, je bil že opetovano prijat vesled svojega protidržavnega zadržanja, stoji pa pod zaščito znanega poslovodje Kaibitsch-a, ker ga le-ta smatra za nujno potrebnega na „vročih“ grabštanjskih tleh. Morda bodo kedaj postala tla prevročja?

Mieger—Medgorje. (Požar.) Od avgusta 1. 1930 v Medgorjah ni bilo več nikakega požara. Toda, ko si človek najmanj zmisli, pa nastane. Tako sta v torek 11. majnika popoldne nepričakovano pogorela hiša in skedenj mizarja in posestnika Jožefa Suanjak v Običah. Gospodar je bil na delu v Zg. Medgorjah, žena z otrokom pa v gozdu, torej nikogar doma. Sosedje so spravili živino na prosto in tudi opravo iz hiše rešili. Pri reševanju so se posebno odlikovale gospodične učiteljice in gospodje učitelji. Ko sta prišla posestnik in njegova žena domov, je skedenj že docela pogorel in tudi hiša je bila že vsa v plamenih. Žalostna in potrta sta gledala svoj razdejani dom. Ker je bil hud veter, se je bil ogenj s tako naglico razširil, da ga domača požarna bramba ni mogla več pogasiti; le sosedov skedenj, ki se je bil že večkrat užgal, je mogla obvarovati. Kako je ogenj nastal, se bo še le dognalo; sumi se, da je bil od zlobne roke podtaknjen. Četudi je bilo pohoštvo zavarovano, vendar ne bo vsa škoda krita. Splošno je sočutje s težko prizadeto družino.

Rottenstein—Podgrad. (Veselo in žalostno.) Rudolf Kosmič, pomožni delavec v Kozasmojah, se je poročil z Uršijo Lučovnik, p. d. Vogrovo hčerjo v Goričah. Vse dobro na skupno življensko pot jima voščimo. Dne 11. majnika se je pomikal iz Gorič proti farni cerkvi izredno dolg žalni sprevod. Nesli smo k zadnjemu počitku posestnika Marka Pogorivčnika, p. d. Brodnika. Naduha, na kateri je trpel kakih 30 let, je povzročila njegovo smrt. Dosegel je starost 73 let. Domači dušni pastir je rajnega v pogrebem govoru slavil kot delavnega človeka, ki vsled svoje pridnosti ni samo ohranil kmetije v dobrem stanju, marveč jo je še povečal; kot dobrega in zvestega moža svoje žene, s katero sta okrog 33 let živela v srečnem zakonu; kot skrbnega očeta svojih otrok, ki je skrbel za njih časnji, a obenem tudi večni blagor; kot dobrotnika domače cerkve; kot prijatelja vernih duš; sploh kot gorečega kristjana, ki je dajal s svojim krščanskim življenjem otrokom in celi fari najlepši vzgled. Rad je hodil v cerkev in ko ga noge niso več nesle, je vpregel in se vozil. Sv. zakramente je pogosto prejemal, ker je vedel, da le pri Bogu dobi moč za delo in tolažbo v trpljenju. Med svojo boleznijo je bil večkrat spreviden, zadnjič 2 dni pred smrtjo. Farani ter njegovi prijatelji od blizu in daleč so mu izkazali svoje spoštovanje s kar najobilnejšo udeležbo pri pogrebu. Domači cerkveni pevski zbor je rajnemu zapel na domu: „Vigred se povrne“ in na grobu: „Nad zvezdami“. Naj počiva v miru! Žalujoči Brodnikovi rodbini izrekamo svoje toplo sožalje.

To in ono. (Zell—Sele.) Kot bi se bela žena zaklela, da bo kosila starčke. Komaj smo zagrebli Vrbnika, je mrtvaški zvon zavonil Hauptmanovemu očetu v Frajbahu, par dni navrh je zatisnil trudne oči Zvrhni Žborc v Srednjem Kotu. Obdeležoval je eno najtežjih kmetij v občini, vendar ni obupal, marveč zmiraj trdno stalin zapustil naslednikom posestvo nezadolženo. — O binokštnih so došli med nas prvi izletniki. Obiskali so Košuto in takorekoč otvorili poletno sezono. — Na

binokštni pondeljek je požarna bramba imela svojo vajo in ob tej priliki preizkušala lani sezidani vodni bazen. Slednji se je izkazal, da bo popolnoma odgovarjal nalogi in da bo vsa vas dobro oskrbljena z vhodo, ob suši in mrazu. Vodstvu brambe gre priznanje, da je to velevažno napravo izvedlo. Sliši se, da se nekateri posestniki branijo plačila prispevka, kar bi bilo obžalovanja vredno. — Država nam je naklonila 5000 kg semenskega krompirja. Rabili bi ga pa skoraj 20.000 kg. A nekaj je vendarle, samo da bo ta vrsta pri nas uspevala. — Za regulacijo potoka v Kotu je dovoljena svota 120.700 S, dela naj bi bila izvršena tekom 5 let. Občina bi prispevala S 7100 v petih obrokih. A vsled pomanjkanja denarja v deželni in državni blagajni se delo letos še ne bo moglo začeti in nas se že loteva strah, da bo ves načrt padel v vodo. Ker nikdar ne bo za to odvišnega denarja. Potrebna pa je regulacija na vsak način in morajo biti letos, če naj se promet s Kotom vzdržuje, izvedena vsaj večja dela. — Slišimo, da bodo imeli drvarji letos več dela ko lani. Bi jim res iz srca privoščili. Želeli bi še, da bi odpadlo nekaj zaslужka tudi voznikom in se ne podpirajo preveč avto-podjetij, ki uničujejo poleg tega naše poti, ne plačujejo pa nikakega cestnega prispevka.

St. Michael ob Bleiburg—Šmihel nad Pliberkom. Pod vodstvom gčne Hartman-ove se je vršil pri nas od 2. sušca do 12. aprila gospodinjski tečaj, katerega se je udeležilo 18 deklet. Poleg kuhanja so se urile všivanju in drugih gospodinjskih panogah. Dne 11. aprila je bila pri Šerčerju razstava kuharskih umetnosti, popoldne združena s petjem, deklamacijami in šaljivimi predstavami. Obisk je bil nepričakovano dober in tečajnice so bile lahko zadovoljne. 13. aprila je bil pri Šerčerju prirejen od tečajnic družabni večer, katerega se je udeležilo okoli 60 oseb. Slovenski gospodinjski tečaji sicer niso kaj nenavadnega, pač pa nemški Kochkurs, ki se je vršil tukaj v januarju pri Likebu. Za ta Kochkurs ima največ zaslug gospa učiteljica Loserja, ki se je baje zelo trudila, da bi pridobila dekleta, priglašena za slovenski tečaj. Še bolj neobičajno in naravnost neprimerno pa je dejstvo, da je bil s tečajem združen še Tanskurs. — Zjutraj 7. majnika nekako ob pol 3. uri je na Bistrici pogorel Kilnov umetni mlin. Najbrže je vzrok v kratkem stiku. — Na binokšno nedeljo je med prvo božjo službo od 6. do 7. ure obiskal župnišče nepoklican znanec. Iz knjige v župnikovi omari je vzel 400 S, jugoslovanski denar, ki je bil istotam, pa je pustil pri miru. Iz predala v molitveniku je vzel nekako 70 S drobiža, seve samo šilinge, drugi drobiž je pustil. Nobenih drugih reči, celo zlate, ure, ki mu je bila pred nosom, se ni dotaknil. To je znamenje, da je tat domačin, ki je z razmerami v župnišču dobro znan.

Novi grobovi. (Windisch-Bleiberg—Slovenji Plajberk.) Slednjic je prišla spomlad tudi v naše hribe in ko naši gospodarji polagajo žitno seme v razorane brazde, smo tudi na božji njivi naše fare dobili dvoje svežih grobov. Kancem aprila smo položili k večnemu počitku znanega cestarja na ljubeljski cesti, Petra Potisk-Kozanjaka. Težka naduha ga je strla v 6. letu starosti. „Bil je dobro pripravljen za pot, ki vodi iz te solzne doline v nebeško domovino,“ je dejal domači dušni pastir, ko je govoril pri pogrebu rajnemu Petru v slovo, žalujočim zaostalim v tolažbo, vsem številnim pogrebcem, posebno moškimi, v spodbudo. Sredi cvetočega majnika smo izkazali zadnjo čast Leršnjakovi materi Mariji Wieser, ki se je vlegla k zasluznemu počitku in šla po bogato plačilo v 58. letu starosti. Na domu in grobu so vzorni materi y slovo zapeli pevci mile žalostinke. Domači dušni pastir je govoril o krščanski materi, ki je mučenica in junakinja y ljubezni in skrbi za moža in otroke; moč za tako ljubezen pa črpa ob Srcu Jezusovem, nevsahljivem vrelcu ljubezni, in ob žalostni Materi lepe ljubezni, kakor je to tako vzgledno delala rajna. Ravnajmo se po nauku in vzgledu vernikov, ki v Bogu živijo in umirajo, da bo, kar je bridka smrt sedaj ločila, mila kedaj združila!

Ostalo y par besedah. Ob praznikah je sprejelo y celovški stolnici zakrament sy. birme 2134 fantov in deklet. — Z 22. t. m. je stopil y veljavo poletni vozni red na železnicah. — Razpisana so učiteljska mesta y Maloščah, Škočidolu, Tinjah, mesta učiteljic na Trušnjah, Mohličah in Zg. Liščah. — Vojvoda Windsorski se poroči 3. junija,

nakar odideta novoporočenca baje v Dalmacijo. 1. julija prispeta v grad Čače pod Dobračem. Cesto od Čajne do Vrat popravljajo že nad teden dni. — V kraju Baierndorf na Štajerskem je ob nekem požaru zgorelo 8 oseb. — V noči na 19. junija bodo v deželi letalske vaje in bo odredena popolna tema. — Vpisovanje na učiteljsko akademijo pri cel. uršulinkah je od 1. do 15. junija. Sprejemni izpiti se začnejo 2. julija. — Pri Grabštanju so našli na polju dve granati. — Po poročilih davčnega urada fin. ministerstva zasluži v državi 1 oseba letno nad milijon šilingov, 3 imajo zaslužek od 500.000 do 800.000 S, 6 od 300—500.000 šilingov, nad 22.000 S letno zasluži skupno 5169 oseb. — Železničar Nikolaj Mairič iz Prosovič se je na kolesu težko poškodoval. — Na motornem kolesu se je nevarno ponesrečil orožnik Julij Russ z Rude. — Na Radišah je umrl Jurij Bürger. pd. Rutnik. — Povodom binkoštnega poleta je pristalo na cel. letališču 37 letal, od teh 28 inozemskih.

Društvom! Proti zaključku vigredne prosvetne sezone gremo. Poletje tirja delavce v gospodarstvu. Uredite pred prosvetnim odmorom poletnih mesecev svoje društvene knjige — tajniško in blagajniško —, skrbite za red v društveni knjižnici in garderobi, križite ev. dolžni letni prispevek centrali, vrnite izposojene igre! Reden zaključek v poletju omogoči reden začetek nove sezone v jeseni.

Pozdravljene, mamice! (St. Veit i. J.—Št. Vid v Podjuni.) Naši malčki-tečajniki so se na binkoštni pondeljek popoldne na odru pri Voglu poklonili svojim materam. Otvorili sta pestri spored dve deklici s pozdravno deklamacijo, kateri je sledilo kar devet točk in sicer petje, materinski prizori, deklamacije posamič in v zboru, govor in vrhu vsega še materinska igrice v dveh dejanjih. Korajžno in veselo so nastopali mladi dečki in deklice bodisi v vlogah angelčkov, mladih vojakov-korenjakov, smrtnih vil ali v vlogi poslušnih in za mamico zavzetih otrok. Vrla dekleta pa so vmes vpletala prav primerne dekliške pesmi. Številne matere so s ponosom zrle to mlado življenje na odru in vsaka si je skrivaj utirala solze, ko ji je njen ljubljenc ali ljubljenska v igri ali pesmi otroško-prisrčno izražal svojo ljubezen. In niso zamerile resnim govornikovim besedam, ki so k materinskemu dnevu tudi prosile in opominjale. Prireditev je zaključil 50 mladih pevcev in pevk broječi zbor s prelepo „Njav čriez jizaro“. Proslava je zgovorno dovolj dokazala, kako plemenito delo vrši šentvidski mladinski tečaj, ki ga vzorno in požrtvovalno vodita gčni Milka Rutarjeva in Rezika Mičejeva. Lepi uspeh jima bodi nova vzpodbuda!

Schietling—Škofiče. Materinski dan priredi naša „Edinost“ dne 30. majnika ob 3. uri pop. v dvorani posojilnice v Škofičah. Na sporedu sta igri „Na krivih potih“, „Raztresenca“, sodelujejo pevci tamburaši, vmes govor. Vabljeni vsi, posebno pa matere!

GOSPODARSKI VESTNIK

Vprežna živina.

Dober poznavalec gospodarskih prilik naših kmetij trdi, da izvira večina zadolžitvev pri posojilnicah in tudi bankah iz nesrečne naše težnje po konju. Navadili smo se, da cenimo kmetije in njihov napredek po številu konj v hlevu. Za gospodarja ni večje sreče, kakor če zamore zapreči v voz konja in s konjem opraviti vse delo, ki tirja živalsko pomoč. Pozabili smo povsem na čase, ko je bil konj na deželi redka prikazen — bolj redka od današnjih avtomobilov — in je kmet s konjem veljal kvečjemu kot zapravljevec. Sodobni moderni promet je kmetu konja usilil, pri tem pa mnogim prinesel več škode kot koristi. So kraji in kmetije, ki bi tudi danes brez težkoč lahko izhajali brez konja in kjer bi se ljudem lahko manj mudilo pri delu in vožnji.

Biki in voli, nekdanja čislana vprežna živina, niso izgubili svojega pomena do danes, razsodni gospodarji jim celo pripisujejo podvojeno važnost. Kako navadim bika vprege? En sam pogoj je treba izpolniti: z dobro krmljenimi mladimi biki je

treba dobro ravnati. Za to nudi dobro priliko vsakodnevno snaženje živali. Tudi žival je treba vzgajati od njene mladosti z dobroto in pametno strogostjo. Z vprego začnemo, ko doseže mladi bik leto in pol. Voznik zadaj in ena oseba spredaj kmalu privadita živinče k enakomerni, mirni hoji. Prvi dan enourna, drugi dan dve- in nato večurna šola zadostuje tudi za bolj zabitega „učenca“. Z biki in voli lahko delamo vse. Z njimi lahko orjemo, vlačimo, valjamo, vozimo drva. Na Tirolskem se kmetje še danes ne sramujejo vpreči bika ali vola celo v koleselj, ponekod jim služi tudi za ježo. Kjer gre za težko vožnjo in mehka tla, ima bik ali vol nedvomno prednost pred konjem. In najvažnejše je, da je vožnja za govedo prej koristna ko škodljiva, govedoreja se znatno poceni, živali ostajajo zdrave in odporne, bolezni so mnogo bolj redke in celo v slučajih nesreče škoda ni tako občutna, ko pri konjih, s katerimi mahoma lahko obubožamo za težke svote. In kar je glavno: ko govedo odsluži, ga lahko opitamo in postavimo na trg, kjer še vedno nekaj iztržimo zanj. Stari konji pa imajo po letih garanja pomen samo še za konjederca.

Prav bi bilo, če bi se vočigled težkim časom otresli predsodkov, ki jih imamo proti goveji vprežni živini. Nikar pa si ne kupujmo konjev za izposojen denar, ker je to v pravem pomenu draga potrata.

Roj. Majnik je čebelarju mesec rojev. Ko doseže čebelna družina višek svojega razvoja, se odloči za razdelitev. Ta čebelski nagon se pokaže, ko čebele potegnejo matičnike in jih matica pridno zalega. Večje število matičnikov je znamenje roja. Ko je prvi, najstarejši matičnik pokrit, izleti prvi roj. Pred rojem je družina nenavadno nemirna, panj začne bučati, iz panja se zdaj pa zdaj prašajo čebele na brado in vračajo v panj, dokler se iz panja ne izlije gost curek. Prvi roj se navadno usede na najbližje pripravno drevo in ostanejo tako, dokler jih čebelar ne spravi v kak panj. Drugi roji radi uhajajo, ker jim komandirajo mlade matice, ki so urne in živahne ko živo srebro. Čebelarji si pomagajo z vodo, prstjo ali drugimi pripomočki, da prisilijo roj, da ne gre v višino. Za prvi kot za naslednje roje velja, da je skrb za živč zanj najvažnejša.

Sadovnjaki v maju. V majniku je treba posvetiti posebno pažnjo mladim nasadom. Listne uši in podolgovati listožer so najhujši nasprotniki mladega sadja. Uši uničujemo z lodstotno raztopino mazljivega mila in tobačnega izvlečka. Proti listožeru pa je potrebno škropljenje z bordoško brozgo, kateri smo dodali 300 gramov aresina. Mlademu drevju odstranimo cvetje oziroma sadni zarod, ker sicer močno slabi. Po cvetju je dobro, da zagnojimo sadno drevje z gnojnico, kateri dodajamo na vsakih 100 litrov vsaj pol kg superfosfata.

Vlagajmo jajca za jesen in zimo! Jajc ne smemo puščati v gnezdu. Ko jih kokoši znesejo, jih moramo jemati sproti iz gnezda in hladiti v hladnem prostoru. Ako nam jajca preostajajo, jih lahko ohranimo za jesen ali zimo v apnu, vodenem steklu, soli itd. V te svrhe potrebujemo vedno le sveža, nikdar čez teden dni stara jajca, ki so bila vedno sproti pobrana iz gnezda. Na lupini ne smejo biti nobene razpoke. Biti morajo jajca tudi dobro osnažena. Posodo z jajci hranimo v hladnem, zračnem in suhem prostoru. — Dobro je, če v maju razkužimo kurnik, da se ne zaredi mrčes. Kakor vsaka žival, ljubi tudi kokoš snago v svojem gnezdu.

Zadružna pisarna javlja: Na prodaj je več tisoč ostrvi, več tisoč šintlov, več sto kil apna, umetno satovje za čebelne panje, rabljen in dobro ohranjen vitelj ali gepelj, domač mlin z 2 cilindra, 50 rojev kranjskih čebel (cena 10—12 S panj).

Velikovški trg minulega tedna. Na živinski trg so prignali 2 bika, 6 volov, 2 mlada vola, 41 krav, 1 telico, 4 svinje, 1 prašiča, 60 plemenskih prascev, 4 ovce in 2 kozi. Cene neizpremenjene. — Na blagovnem trgu so bile sledeče cene: jajca 9, stare kokoši 2.00—2.50, isto mlade, sirovo maslo 2.80 do 3.60, pšenica (100 kg) 42, rž 32, oves 28, praso 23, ječmen 35, koruza 24, ajda 25, krompir 13 do 14 S.

NAŠA PROSVETA

Še o svetovni razstavi v Parizu. Koncem maja bo francoski prezident otvoril svetovno razstavo. Vlada in mesto Pariz sta zanjo potrošila nad 300 milijonov frankov, zato pa bo tudi razkošno in tehnično prvovrstno urejena. Razstavišče je dolgo 3 in pol kilometre, široko 1700 m. Površina zavzema nad 100 ha. Imela bo 31 vrat, od teh 10 glavnih. Na razstavo bo vozila posebna podzemna železnica, prirejene so posebne avtobusne proge, poleg tega bodo po reki Seini vozili parniki in motorni čolni, za katere bo na razstavi na razpolago 10 pristanišč. Razun francoskih paviljonov bo še 50 paviljonov tujih držav in okrog 200 industrijskih paviljonov. Razstava bo odprta od maja do oktobra in bo v tem času hkrati 600 raznih mednarodnih kongresov ter nad 200 umetniških in okrog 50 športnih prireditev. Kdor bi zmožel potrebno svoto, bi užitka nedvomno bil vesel.

Slavni možje so bili često zanikerni učenci. Veliki zvezdoslovec Newton je bil kot dijak med najslabšimi. Svojim učiteljem je delal velike preglavice vsled svoje „zabitosti“. Učenjaki Darwin, Pasteur, Stephenson, Helmholtz, ki veljajo kot velike zvezde v svojih znanstvenih področjih, so bili v šoli veliki revčki in se menda nobenemu ni sanjalo o bodoči slavi. Znani Edison je moral celo zapustiti ljudsko šolo, ker ni mogel dohitevati tovarišev na šolskih klopeh. — Ob vsem tem pa bi bilo seve nevarno trditi, da se duševna zaostalost odkrije kot velik talent.

Najmanjša knjiga na svetu se nahaja v Rumuniji. Knjiga meri 14 kv. milimetrov, a obsega celotno rumunsko ustavo in še sliko kralja Karola. Knjiga ima velikost kavinega zrna. Razstavili jo bodo kot zanimivost na pariški svetovni razstavi.

Kot ptica je letal po zraku Amerikanec Clem Sohn. Nabavil si je ptičjim krilom podobno napravo, dvignil se z letalom do 2000 m visoko, potem skočil iz njega in se spuščal liki ptica počasi na tla. Njegovo letanje je dejansko sličilo ptičjim poletom, s pomočjo svojih kril se je spuščal v nižave v špiralah. Nedavno pa se je „leteči človek“, kakor so ga nazivali, smrtno ponesrečil. Nastopal je v francoskem mestu Vincennesu, kjer je njegovim zračnim akrobacijam napeto sledilo 50.000 gledalcev. S svojo umetnostjo v zraku je množico izredno navdušil, ko pa je srečno prijadral do 200 m, se padalo ni odprlo in treščil je na trda tla letališča ter takoj izdihnil.

Zastava iz ženskih las. Japonska vojna mornarica je nedavno sprejela od ženskih organizacij države častno zastavo. Zastava je posebnost zase, ker je izdelana izključno samo iz las. Osemsto japonskih žena in deklet je žrtvovalo zanjo svoje lase, ki so jih potem zbledili, pobarvali in na roko stkali v zastavo. Zastava je belo-rdeča in nosi japonski znak vzhajajočega sonca. Odslej bo krasila admiralsko ladjo zaponskega brodograja.

Kislo zelje je slovanska jed. Zelje najrazličnejših vrst so poznali že Grki in Rimljani in ga čislali kot najboljšo sočivje. Ostalo je dobra jed v vsem srednjem veku. Kdor je jedel zelje, je veljal za nepremagljivega junaka. Posebno je zaslovelo kislo zelje, katero so zanesli v Evropo Slovani. Še danes so Slovani pravi mojstri v pripravljanju tovrstnega sočivja.

Kdor zna, pa zna. J o z a: „Posodi mi deset šilingov, saj si dober človek.“ — M i h a: „Žal, imam pri sebi komaj sedem šilingov.“ — J o z a: „Pa daj teh sedem, ostale tri mi ostaneš dolžan.“

Napak jo je razumel. Dekle prihiti k očetu: „Oče, zunaj prepeva mož in prosí, da bi mu pomagal.“ — Oče: „Povej mu, da ne znam peti.“

Snidenje. Tat tatu: „Zakaj si tu?“ — „Vlomil sem v neko banko, pa so me prijeli.“ — „In ti?“ — „Bil sem ravnatelj tiste banke, v katero ste vlomili, in so me prijeli.“

Umetne oči

izdelujemo po naravi za naše pacijente
F. Ad. Müller Söhne, Wiesbaden, v Celovcu, Hotel Sandwirt dne 7. junija 1937